

1. utgåve oktober 2011

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Rettleiar for utarbeiding av reguleringsplanar

Innhald

Innleiing.....	3
1. Planprosess	4
Oversikt fase 1 – 3	4
Oversikt fase 4 - 6.....	5
Skildring fase 1 - 6	7
Fase 1 - Før planoppstart	7
Fase 2 - Planoppstart	7
Fase 3 - Planutvikling	8
Fase 4 - Offentleg ettersyn.....	9
Fase 5 – Politisk slutthandsaming	9
Fase 6 – Administrativ slutthandsaming	10
2. Verktøykasse	12
1. Gjennomføring av oppstartsmøte	12
2. Referat frå oppstartsmøte	14
3. Mal for kunngjering av oppstart.....	20
4. Sjekkliste for kunngjering om oppstart	21
5. Mal for planprogram	22
6. Sjekkliste for tema i planframlegg	26
7. Sjekkliste ROS-analyse	33
8. Utforming av planomtale	36
9. Innhald i føresegner.....	38
10. Universell utforming (UU).....	40
11. Råd for grønstruktur i bustadområde	42
12. Utarbeiding av planar med Novapoint Arealplan	43
13. Sjekkliste for materiale som skal leverast:.....	46
14. Erklæring om dekking av kostnader til fornminneundersøking.....	48
15. Adresseliste aktuelle høyringspartar	49
3. Vedlegg spesielt for Sogndal kommune	53
1. Krav til digitale plandata ved innsending av planforslag	53
2. Sjekkliste for klimatilpassing	55
3. Sjekkliste for naturmangfaldlova §§ 8 til 12.....	57

Innleiing

I dag utgjer private planframlegg hovuddelen av regulerings sakene i kommunene. Det er difor viktig å organisere samarbeidet mellom kommunen som planmynde og private forslagsstillarar på ein føremålstenleg og effektiv måte. Planframlegget skal vere korrekt utforma og ta omsyn til ynskja til både forslagsstillar og samfunnet.

Målet med rettleiaren er at planprosessen skal bli ein tydeleg og effektiv prosess, og der saksgangen er lik for alle.

Rettleiaren skal nyttast av kommune og forslagsstillar. Den kan med fordel også nyttast av private som grunneigar i eller nabo til planområde, eller andre som ynskjer å uttale seg til planen og ynskjer oversikt over planprosess og saksgang.

Etter at vi starta opp arbeidet med rettleiaren har MD kome med eigen reguleringsplanrettleiar. Rettleiaren er utforma til bruk for offentlege og private planleggjarar og andre som utarbeidar reguleringsplanar. Målet med denne rettleiaren er å utdjupe MD sin rettleiar gjennom å gje forslagsstillarane og kommunane oversikt over prosessen, og praktiske verkty som referatmalar, sjekklister og utkast til avtalar med grunnlag i lovverket.

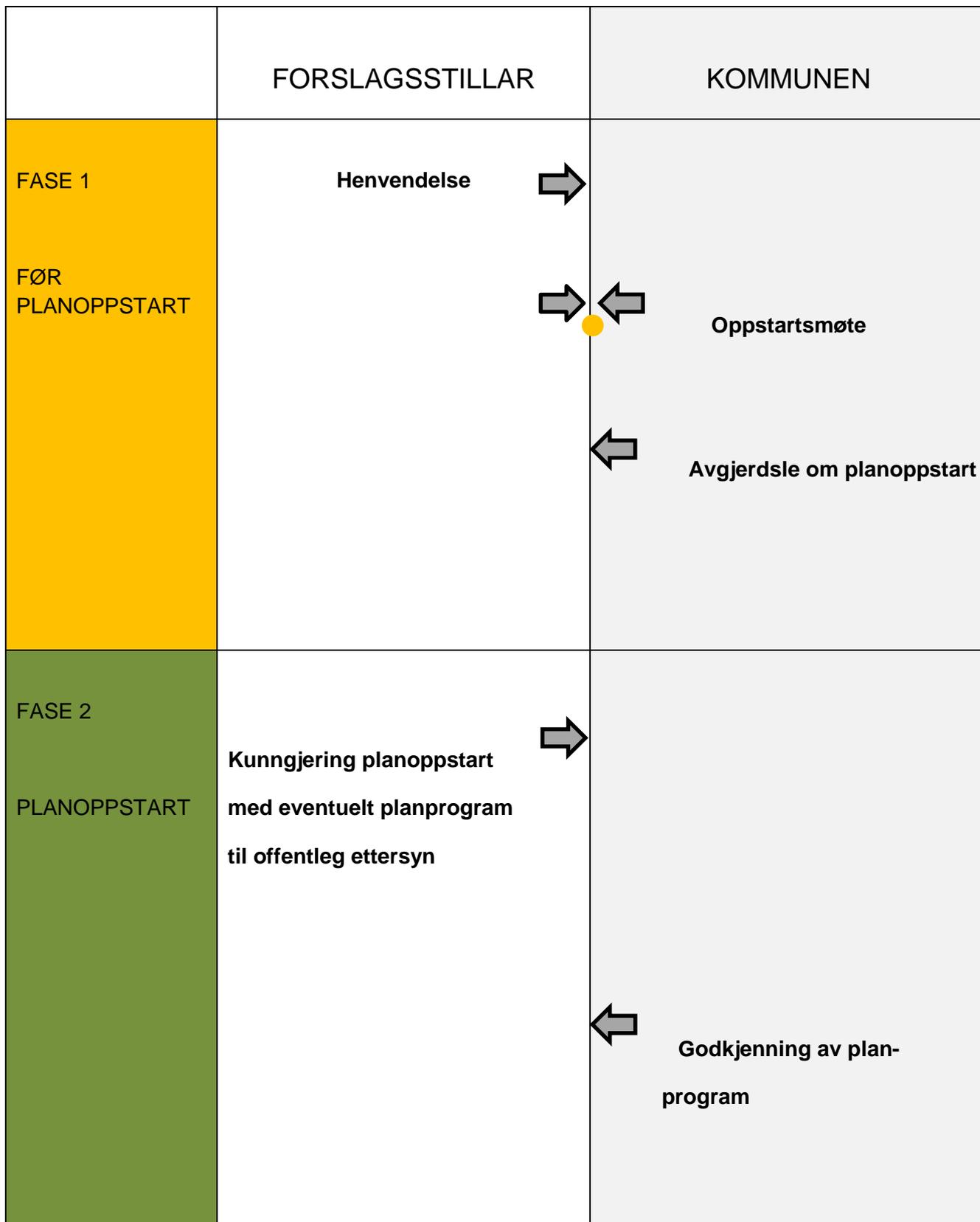
Rettleiaren er utarbeidd av Sogn og Fjordane fylkeskommune med utgangspunkt i rettleiarar frå Nordhordland og Sunnhordland (interkommunale samarbeid), Luster kommune og Tromsø kommune. Arbeidet har vore organisert gjennom ei arbeidsgruppe samansett av representantar frå Eid, Førde og Sogndal kommunar og Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Kontaktperson for arbeidet er Torbjørn Hasund, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Plan- og samfunnsavdelinga, tlf 57 65 62 73, e-post torbjorn.hasund@sfj.no

1. utgåve, oktober 2011

1. Planprosess

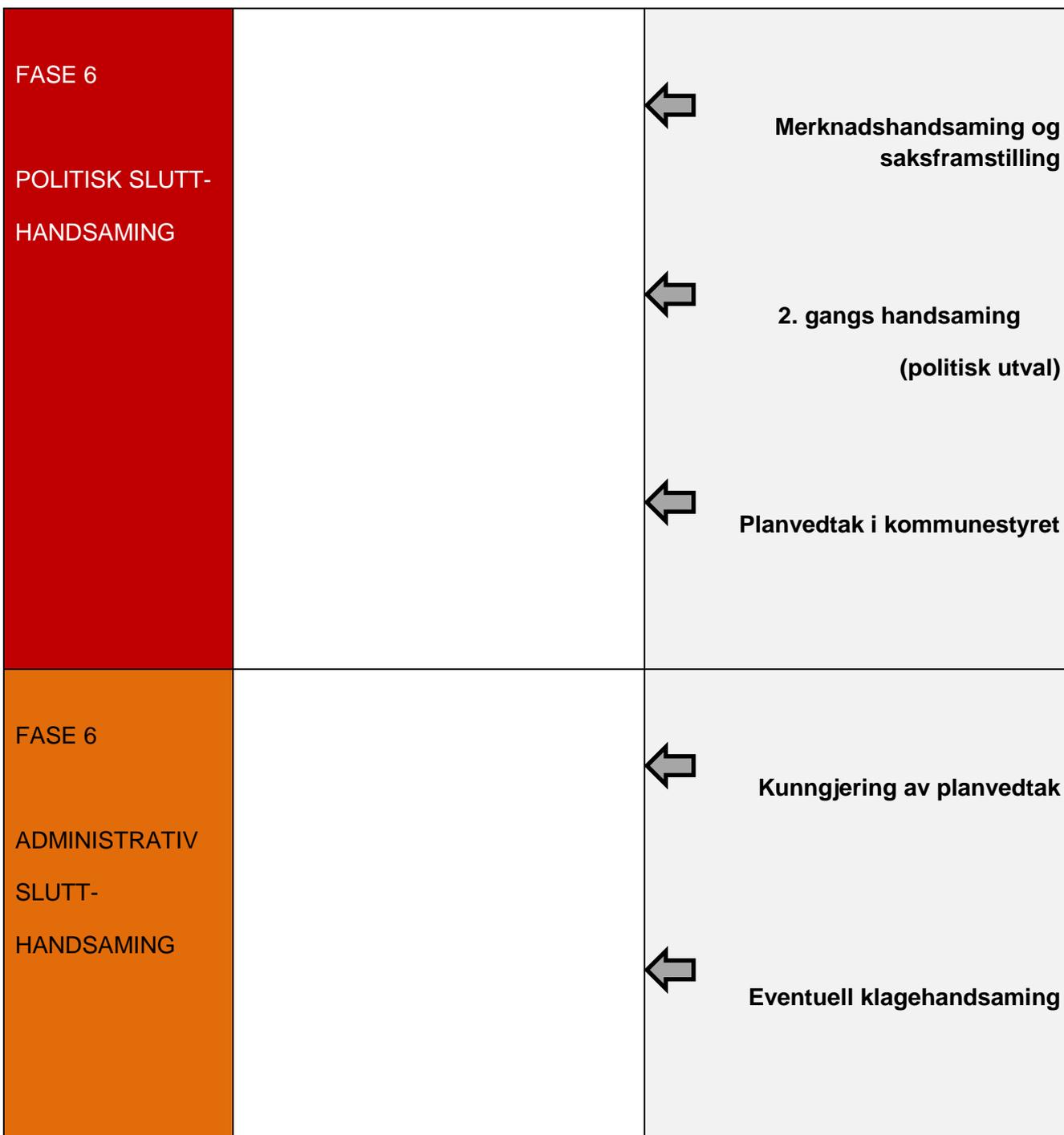
Oversikt fase 1 – 3

Oversikt fase 4 - 6

	FORSLAGSSTILLAR	KOMMUNEN
FASE 4 OFFENTLEG ETTERSYN		← 1. gangs handsaming (politisk)
		← Kunngjering og utsendingar

Skildring fase 1 - 6

Fase 1 - Før planoppstart

1.1 Oppstartsmøte

- Forslagsstillar ber om innleiande møte. Føremålet er å presentere ynskje om regulering, og få orientering/ attendemelding frå kommunen.
- Planavdelinga avklarar føresetnader og vilkår for å starte planlegginga med andre kommunale einingar på førehand. I møtet opplyser kommunen om dei krav og føringar dei har til planarbeidet.
- Kommunen skriv eit referat frå møtet. Referatet skal sendast til forslagsstillar kort tid etter møtet. Avklaringar ein ikkje fekk gjort i møtet skal avklarast så fort som råd etter møtet.
- Kommunen kan i oppstartsmøtet rå frå oppstart av planarbeid. Forslagsstillar kan likevel gå vidare med planarbeidet og sende inn planframlegg til 1.gangs handsaming i politisk utval. Dersom politisk utval ikkje ynskjer å fremje eit planframlegg som er i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan avslaget krevjast førelagt kommunestyret.

Fase 2 - Planoppstart

2.1 Melding om oppstart av planarbeid (Pbl § 12-8)

- Forslagstillar skal kunngjere oppstart av planarbeid i minst ei avis som er vanleg lest på staden, og gjennom elektroniske mediar. Når dei vert direkte råka, skal grunneigarar og festarar, samt naboar og så vidt mogleg andre rettshavarar, underrettast om at planarbeidet vert starta opp. Frist for attendemelding skal vera forsvarleg i forhold til partane sine interesser og til vanleg ikkje kortare enn fire veker.
- Planavgrensing vert sendt til kommunen, eventuelt også på digital form etter avtale (sjå del 3: "Vedlegg spesielt for Sogndal kommune").

2.2 Offentleg høyring av planprogram

- Dersom planen utløyser krav om planprogram skal framlegg til planprogram sendast på høyring og leggast ut til offentlig ettersyn samstundes med melding om oppstart. Frist for høyring av planprogram er minimum 6 veker.
- Framlegg til planprogram med mottekne merknader og kommentarar skal etter høyringa sendast til kommunen, som fastset programmet før planframlegget vert utarbeidd.

Fase 3 - Planutvikling

3.1 Utarbeiding av planframlegg

- Forslagsstillar skal vera kjend med overordna krav og føresegner i kommuneplan og lokale vedtekter og forskrifter, og leggja desse til grunn for arbeidet med planframlegget.
- Planframlegget skal utarbeidast med bakgrunn i merknader komne inn i samband med melding om oppstart, og andre innspel. Merknader skal kommenterast i planomtalen og eventuelt innarbeidast i planen.
- Viktige problemstillingar bør drøftast med kommunen (undervegs møte), sektormynd (Planforum via kommunen) og andre partar undervegs.

3.2 Gjennomgang av planframlegget

- Kommunane bør tidleg, helst i oppstartsmøte, klargjere korleis dei vil ha materialet tilsendt.
- Planavdelinga i kommunen går gjennom planframlegget teknisk og på innhald.
- Planavdelinga avgjer om framlegget har ein god nok fagleg og teknisk kvalitet til å verte lagt fram for politisk handsaming.

Fase 4 - Offentleg ettersyn

4.1 Kommunen gjer politisk vedtak om utlegging til offentleg ettersyn

- Planutvalet i kommunen gjer vedtak med dei endringar dei meiner er naudsynte for å kunne leggja planen ut til offentleg ettersyn.
- Kommunen kan avslå å leggja planframlegget ut til offentleg ettersyn. Dersom framlegget er i tråd med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan avslaget verte kravd lagt fram for kommunestyret, sjå pbl § 12-11.

4.2 Offentleg ettersyn

- Etter positivt vedtak om utlegging til offentleg ettersyn er planframlegget kommunen sitt framlegg, og kommunen har ansvaret for den vidare prosessen.
- Kommunen sørgjer for å leggja planframlegget ut til offentleg ettersyn i min. 6 veker. Vedtaket skal kunngjerast i minst ei lokalavis og på kommunen si nettside (som pdf-fil).
- Plandokumenta bør også leggjast ut i papirversjon på kommunen sine informasjonspunkt.

4.3 Gjennomarbeiding etter offentleg ettersyn

- Planframlegget må leggjast ut til nytt offentleg ettersyn og sendast på ny høyring dersom det vert gjort vesentlege endringar. Ved mindre endringar kan dette gjerast som avgrensa varsling til dei som er direkte påverka av endringane.

Fase 5 – Politisk slutthandsaming

5.1 Politisk handsaming 2.gong – innstilling til kommunestyret

- Handsaming i politisk utval som innstiller til kommunestyret for endeleg vedtak.
- Mindre reguleringsplanar og mindre / små reguleringsendringar kan i visse høve vedtakast på ein enklare måte, avhengig av kommunen sitt delegasjonsreglement (§ 12-12, 2.ledd).

5.2 Vedtak i kommunestyret

- Kommunestyret vedtek reguleringsplanen i medhald av pbl § 12-12.
- Dersom kommunestyret ikkje er einig i innstillinga, skal planen sendast tilbake for ny innstilling med retningslinjer for det vidare arbeidet.

Fase 6 – Administrativ slutthandsaming

6.1 Kunngjering vedteken plan

- Kommunen underrettar per brev om vedteken plan til registrerte grunneigarar, festarar, og så vidt mogleg andre rettshavarar i planområdet, samt til naboar til planområdet, når dei vert direkte råka.
- Underrettinga skal ha opplysningar om høve til klage og frist for klage (3 veker).
- Melding om vedteken plan vert kunngjort i lokalavisa og på kommunen si nettside.
- Når klagefristen er ute utan innkomne klager, skal planen arkiverast i kommunen sitt planarkiv eller digitale planregister.

6.2 Klage

- Fylkesmannen er klageinstans, men klagen skal først sendast til kommunen for handsaming.
- Administrasjonen førebur klagesaka for politisk handsaming.
- Kommunen kan ta klagen til følgje. Dersom ikkje skal klagen oversendast fylkesmannen for endeleg avgjerd.

6.3 Arkivering av vedteken plan

- Dokument som skal arkiverast i kommunens planregister:
 - Plankart med teiknforklaring
 - Planskildring med ROS-analyse
 - Reguleringsføresegner
 - Illustrasjonar/vedlegg som er gjort juridisk bindande gjennom føresegnene
 - Konsekvensutgreiing, rapport, motsegn, klage, kunngjering og vedtak (valfritt)
- Dei endringane som er gjort i planskildringa etter at det vart innsendt til 1. gangs handsaming frå forslagsstillar, bør leggest inn som eige kapittel. Dette vil raskt gje seinare lesarar av planskildringa oversikta over kva som har vorte endra i planframlegget utover i prosessen.

2. Verktøykasse

1. Gjennomføring av oppstartsmøte

For å sikre kvalitet på møtet, bør kommunen ved innkalling gje forslagsstillar ei bestilling på kva dei ynskjer forslagsstillar skal klargjere og opplyse om, og kva dei sjølve vil ta opp.

Forslagsstillar:

I forkant av oppstartsmøtet bør følgjande vera førebudd:

- Kart med framlegg til avgrensing og lokalisering av aktuelt planområde
- Aktuelle hovudpunkt i planarbeidet ein ynskjer å drøfta og få avklaring på
- Framlegg til plannamn
- Vurdering etter forskrift om KU

Kommunen:

Kommunens deltakarar vurderer kva hovudpunkt som bør avklarast i møtet, og skaffar supplerande materiale som kan vera til nytte i planarbeidet:

- Kartstatus for området, inkludert opplysningar om eigedomstilhøve
- Status i høve VVA
- Gjeldande planar for området og tilgrensande område
- Framlegg til justert områdeavgrensing
- Kommunale retningslinjer for området (kommuneplan, vassforsyningsplan, parkeringsvedtekter m.m.)
- Lokale vedtekter og gebyrregulativ
- Anna faktagrunnlag som kommunen har og som kan vera til nytte for forslagsstillar
- Plan - ID
- Andre lokale tilhøve

Kommunen bør på førehand internt diskutere om ein vil tilrå planarbeidet eller ikkje.

Gjennomføring av møtet

- Kommunen fastset tid og stad for møtet og utarbeider referat.

- Forslagsstillar informerer om sine planar for området. Momentlista i referatmalen vert gjennomgått.
- Synspunkt og råd frå kommunen er fagleg sett generelle, overordna og førebelse. I den vidare planprosessen kan det dukka opp nye moment som må vurderast i det vidare planarbeidet.
- Det bør klart gå fram i referatet frå møtet om kommunen tilrår oppstart av planarbeidet, eller ikkje. Dersom kommunen ikkje tilrår oppstart av planarbeidet skal dette vera grunngjeve.

2. Referat frå oppstartsmøte

Sak (namn og ID):	
Møtestad:	Møtedato:
Deltakar(ar): <u>Frå forslagsstillar:</u>	<u>Frå kommunen</u> Andre:
Referatet vert sendt til:	

1. Planføresetnader

Plantype:

Områderegulering

Reguleringsendring

Detaljregulering

Aktuelt område er omfatta av følgjande planar:

Kommuneplanen sin arealdel _____

Områderegulering _____

Detaljregulering _____

Utbyggingsplan _____

Planen vil heilt / delvis erstatte følgjande plan(ar): _____

- Planframlegget vil samsvare med overordna plan.
- Planforslaget vil / vil ikkje samsvare med overordna plan.

Merknader:

- Framlegg til avgrensing av planområdet er gjennomgått. Kommunen hadde følgjande innspel til framlegget:

Bakgrunn og mål med planarbeidet, og hovudføremål i planen:

Plannamn:

Forslagsstillars forslag til namn: _____

Det er kommunen som tek avgjerd på plannamn. Kommunen kjem med tilbakemelding på namn og plan – ID.

Anna pågåande planarbeid

- Kommunen kjenner ikkje til anna planarbeid i området.
- Det er på gang anna planarbeid i området:

Merknad:

Planprogram

Utløyser planen krav til planprogram, jf. PBL § 4-1?

Merknad:

Konsekvensutgreiing

Det skal i oppstartsfasen avklarast om planen vert omfatta av krav om planprogram og konsekvensutgreiing. Om reguleringsplanen fell inn under § 3 i KU – forskrifta, men er vurdert til ikkje å skulle konsekvensutgreiast, skal dette gå fram av varsel og kunngjering om oppstart av planarbeidet.

Dersom planarbeidet vert omfatta av KU-forskrifta skal forslag til planprogram sendast på høyring og leggjast ut til offentleg ettersyn seinast samtidig med varsel om oppstart av planarbeidet.

Merknad:

2. Lokale forskrifter og retningslinjer som gjeld for planområdet:

Kommunale vedtekter

Kommunale retningslinjer

- kommuneplanens retningslinjer
- andre

Føresegner i arealdel av k-plan

Merknader:

3. Viktige vurderingar og utgreiingsbehov

Lokale tilhøve som føreset særleg utgreiing / vektlegging i planarbeidet:

☐ Born og unge	☐ Samfunnstryggleik og beredskap
☐ Funksjonshemma og eldre	☐ Kommunikasjon, veg og vegteknisk
☐ Universell utforming	☐ Trafikktryggleik
☐ Jordvern- og landbruksfag	☐ Kommunaltekniske anlegg
☐ Biologisk mangfald	☐ Stadutvikling, kjøpesenter
☐ Kulturlandskap og kulturminne	☐ Klima og energi
☐ Strandsona, sjø og vassdrag	☐ Folkehelse (støy, ureining mv.)
☐ Miljøvernfaglege vurderingar	☐ Anna

Opplistinga er ikkje uttømande.

Særskilte tilhøve og tilleggsopplysningar:

4. Statlege planretningsliner og særlover som vedkjem planarbeidet:

☐ Barn og unge sine interesser	☐ Naturmangfaldloven
☐ Verna vassdrag	☐ Statlege planretningsliner for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen
☐ Samordna areal- og transportplanlegging	☐ Vassressurslova, ureiningslova, andre?

Opplistinga er ikkje uttømande.

Merknader:

5. Krav til planforslaget

- Forslagsstillar er gjort kjent med rettleiar for utarbeiding av reguleringsplanar, og dei vedlegg kommunen ynskjer skal leggjast til grunn for vidare arbeid med planen.
- Forslagsstillar er gjort kjend med kva krav til kunnskapsgrunnlag og utgreiingar kommunen set for det vidare planarbeidet.

6. Kommunaltekniske anlegg

Forslagsstillar er gjort kjend med kommunaltekniske anlegg som har tydnad for tiltaket.

Tiltaket føreset utbygging / utbetring av det kommunaltekniske anlegget.

Tiltaket utløyser krav om utbyggingsavtale.

Merknad:

7. Kommunale sakshandsamingsgebyr

Forslagsstillar er gjort kjend med kommunale handsamingsgebyr, og om når han vil verta fakturert.

Kommunale handsamingsgebyr skal sendast til:

8. Oppstart av planarbeidet – tilråding frå kommunen

Kommunen tilrår ikkje oppstart av planarbeidet.

Grunngjeving for negativ tilråding er:

Vidare saksgang:

Kommunen tilrår oppstart av planarbeidet.

Kommunen har følgjande råd til det vidare planarbeidet:

9. Kartgrunnlaget

Planframlegget skal presenterast på tilstrekkeleg oppdatert kartgrunnlag (basiskart) og vera i samsvar med kartforskrifta til § 2-1 i pbl.

Vil det vere behov for nykartlegging i planområdet?

Ved ja - skisser krava:

Er eigedomstilhøva i planområdet tilstrekkeleg klarlagt?

Ved nei: List opp kva som må klargjerast.

10. Stadfesting

Informasjon frå kommunen er gjeve så langt det er mogleg på grunnlag av tilgjengeleg informasjon under oppstartsmøtet. Verken oppstartsmøtet eller referatet gjev rettar i den seinare sakshandsaminga.

Stad, dato

Referatet er godkjent og motteke:

Representantar frå kommunen

For forslagsstillar

3. Mal for kunngjering av oppstart

..... kommune (med kommunen sin logo)

Melding om oppstart av reguleringsplanarbeid

..... gir med dette, i samsvar med § 12-8 i plan- og bygningslova, melding om at det vert starta opp arbeid med utarbeiding av reguleringsplan for (plannamnet).

Oversiktskart med avlagt plangrense, eller skildring av avgrensing.

Området er på dekar og vil bli regulert til (føremål) som er i samsvar med kommuneplanen. (Alternativt der dette ikkje stemmer: I kommuneplanen er areala disponert til).

Dei som etter lova har krav på skriftleg varsel om planoppstart (grunneigarar, rettshavarar, naboar, styresmakter m.m.) har fått/vil få dette.

Eventuelle merknader eller opplysingar som bør leggjast til grunn for planlegginga, skal gjevast til (firma), postadresse, telefon/-faks, e-post. innan Her vil ein og kunna få nærare opplysningar. Det same vil ein på www.....

Det vil og bli invitert til samrådsmøte under planarbeidet om dette vert aktuelt.

Planen fører etter kommunen si førebelse vurdering ikkje til krav om konsekvensutgreiing etter kap. 4 i plan- og bygningslova. (Skal takast med der dette er aktuelt.)

4. Sjekkliste for kunngjering om oppstart

Føremål:

Sjekklista kan fungere som utgangspunkt for å utforme melding og kunngjering om oppstart av planarbeid, slik at desse tilfredsstillir formelle og innhaldsmessige krav som er sett i lovverket.

- Plannamn og plan-ID
- Tilvising til aktuell paragraf i plan- og bygningslova
- Føremålet med planarbeidet
- Kva type planarbeid ein startar opp
- Kvar planområdet ligg, gjerne med gards- og bruksnummer
- Kva arealføremål planområdet har i arealdelen til kommuneplanen
- Kor stort planområdet er i daa
- Dersom reguleringsplanen fell inn under § 3 i KU – forskrifta, men er vurdert til ikkje å skulle konsekvensutgreiast, skal dette gå fram av varsel og kunngjering om oppstart av planarbeidet.
- Kva følgjer vil reguleringa få
- Korleis lovpålagd brukarmedverknad skal gjennomførast
- Adresse og telefonnummer for nærare opplysningar og merknader
- Innspel- og merknadsfrist

Opplysingar om saksgang for private planar og oppfølgjande offentleg sakshandsaming og vedtak

Lett leseleg kart som tydeleg viser kvar planområdet ligg. Ein kan gjerne påføre annan informasjon som er til hjelp for å lokalisere området.

Aktuelle nettadresser

Adresseliste over alle som er varsla skal sendast kommune saman med planforslaget.

5. Mal for planprogram

Planprogram

Sett inn kartskisse med planavgrensing

Reguleringsplan for

(Plannamn og Plan-ID)

(sideskift)

Innleiing

I samsvar med Plan- og bygningslova § 4-1 og § 12-9 vert det utarbeidd planprogram for planarbeidet. Planprogrammet skal minst gjera greie for:

- Føremål
- Planprosess
- Medverknad

Bakgrunn

Planområdet

Skildre planområdet, eventuelt også ved bruk av kartskisse med planavgrensing.

Kartskisse med planavgrensing

Føremål

Hovudføremålet med planarbeidet er å leggje til rette for

Aktuelle reguleringsføremål er:

☐ Bygg og anlegg	☐ Landbruks-, natur- og friluftsføremål samt reindrift
☐ Samferdsleanlegg og teknisk infrastruktur	☐ Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhøyrande strandsoner
☐ Grønstruktur	
☐ Forsvaret	

Planutforming

Planen skal utformast som ein detaljregulering, jf. Pbl § 12-3 (alternativt områderegulering, jf. Pbl § 12-2), med føresegner.

Konsekvensar

Reguleringsplanen kan få konsekvensar for:

Utgreiingstema

Planprogrammet skal visa kva tema som skal utgreiast, med utgangspunkt i relevante rammer og krav i § 9 og vedlegg III i KU-forskrifta.

Tilhøvet til andre planar

Innanfor det aktuelle planområdet og i tilgrensande område gjeld desse reguleringsplanane:

Plannamn og plan-ID	Område	Vedteken	Sist endra

Planprosess og opplegg for medverknad

Planprosess og framdrift

Fasar i planarbeidet	Samarbeid og* medverknad	Ansvarleg**	Framdrift
Varsel om oppstart av planarbeid og høyring av planprogram			
Vedtak av planprogram			
Utarbeiding av framlegg til reguleringsplan			
Medverknad mot råka partar			
1. gangs handsaming av planutkast			
Offentleg ettersyn av planframlegg			
Medverknad, t.d. ope møte			
Handsaming av merknader			
Handsaming av planframlegget			
Vedtak av reguleringsplan			

* Grupper / organisasjonar som vert særleg råka av planarbeidet.

** Er det forslagsstillar eller kommune som har ansvaret for denne bolken?

Ein føresetnad for denne framdrifta er mellom anna at endringane etter 1. gangs offentleg ettersyn ikkje er så omfattande at det medfører krav om ny utlegging.

Tilleggsmerknader:

Kontaktinformasjon

Forslagsstillar er _____

Spørsmål knytt til planprogrammet og arbeidet med reguleringsplanen kan rettast til:

Namn: _____ Telefon: _____ E-post: _____

6. Sjekkliste for tema i planframlegg

Framlegg til reguleringsplan/reguleringsendring

Plan-ID:	
Plannamn:	
Forslagsstillar:	

Sjekklista er tenkt som eit hjelpemiddel for forslagsstillar, for å sjekka at viktige tema er med i planen. Riktig utfyllt, med tilvising til punkt i planomtalen, vil den òg gjera arbeidet med gjennomgang av planen enklare for kommunen og faginstansane.

Sjekklista er ikkje uttømande m.o.t. tema og spørsmål som eventuelt må vurderast i planarbeidet.

DEL 1: PLANINNHALDET

TEMA/ AKTUELLE SPØRSMÅL	Kryss av		Tilvising til punkt i planomtalen
	Ja	Ikkje aktuelt	
1 TAL BUSTADER / BUSETTE / BEFOLKNINGS-SAMANSETNING Er planframlegget vurdert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none">• Talet på bustader• Samansetning av bustadtypar• Tal busette og alderssamansetjing	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
2 NÆRING/HANDEL/INDUSTRI/ KONTORFUNKSJONAR Er planframlegget vurdert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none">• Type handel/ næring/ industri/ kontor• Senterstruktur• Retningsliner for etablering og utviding av kjøpesenter• Storleik	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	

3	VEG- / TRAFIKKSITUASJON, TILKOMST/ AVKJØRSLE Er planframlegget vurdert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none"> • Trafikkmengde (ÅDT), type trafikk • Trong for fortau og eller gang-/ sykkelveg • Vegstandard, vegbreidde, kurvatur og stigningsgrad • Kryss og avkjørslar, dimensjonering og frisikt • Dimensjonerande fartsgrense • Byggjegrænse • Universell utforming og tilgjenge • Rekkjefølgjekrav 			
4	TRAFIKKTRYGGLEIK OG TILGJENGE Er planframlegget vurdert med omsyn til trafikktryggleik og tilgjenge til: <ul style="list-style-type: none"> • Skule og barnehage • Leike- og opphaldsareal • Grøntområde/ friluftsområde/ friområde • Busshaldeplass • Servicefunksjonar • Renovasjon • Utrykkingskøyretøy 			
5	PARKERING <ul style="list-style-type: none"> • Er trongen for parkering vurdert? • Er det sett av min/maks krav til parkering? • Er parkeringskrava i samsvar med kommuneplanen? 			

6	KOLLEKTIVTRAFIKK Er planframlegget vurdert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none"> • Konsekvensar i høve kollektivtrafikk • Tilrettelegging for kollektivtrafikk • Universell utforming og tilgjenge 	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
7	STØY / FORUREINING Er det utført vurdering av helse- og tryggleiksmessige krav med omsyn til: <ul style="list-style-type: none"> • Støy frå eksisterande og planlagde tiltak • Luftforureining frå eksisterande og planlagde tiltak 	☐ ☐	☐ ☐	
8	SKULE / BARNEHAGE Er planframlegget vurdert og dokumentert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none"> • Avstand/ tilgjenge til skule og skulekapasitet • Avstand/ tilgjenge til barnehage og barnehagekapasitet • Avstand/ tilgjenge til andre offentlege og private servicefunksjonar 	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
9	BARN OG UNGE SINE INTERESSER I PLANOMRÅDET <ul style="list-style-type: none"> • Er området kartlagt med omsyn på eksisterande bruk som leike- og opphaldsareal? • Er erstatningsareal avsett dersom eksisterande leike- og opphaldsareal går tapt? 	☐ ☐	☐ ☐	
10	LEIKE OG OPPHALDSAREAL Er det utført vurdering av om leike- og opphaldsareal oppfyller krav til: <ul style="list-style-type: none"> • Storleik og avstand til ulike typar leike- og opphaldsareal 	☐	☐	

	<ul style="list-style-type: none"> • Utforming og kvalitet med omsyn på t.d. soltilhøve, vindskjerming og hellingsgrad • Trafikktryggleik • Universell utforming og tilgjenge • Kan brukast alle årstider • Rekkjefølgjekrav 	☐	☐	
11	LANDSKAP <ul style="list-style-type: none"> • Omfattar planframlegget kulturlandskap med høg verdi? • Omfattar planframlegget grense mellom by/ tettstad og landbruk? • Er den landskapsmessige verknaden av planen vurdert? 	☐	☐	
12	ESTETIKK Er planframlegget vurdert med omsyn til: <ul style="list-style-type: none"> • Utforming og byggehøgder i høve terreng og landskap, nær - og fjernverknad • Konsekvensar for høgdedrag og landskapssilhuettar • Nær - og fjernverknader av tiltaket/ utbygginga si plassering til eksisterande omgivnader • Utnyttingsgrad, bygningsvolum, utbygningsform i høve til omgjevnadane 	☐	☐	
13	OMSYN TIL NABOAR <ul style="list-style-type: none"> • Er konsekvensane for naboane i høve sol, utsikt og innsyn m.m. vurdert? 	☐	☐	
14	FRILUFTSLIV/ GRØNE INTERESSER <ul style="list-style-type: none"> • Er planframlegget i konflikt med viktige område for friluftslivet? 	☐	☐	

	<ul style="list-style-type: none"> • Er planframlegget i konflikt med allmenn fri ferdsel/ løyper/ stiar/ markaområde? • Er det lagt til rette for samanhengande grønstruktur? • Er grønstrukturen lett tilgjengeleg for ålmenta? 	☐	☐	
15	NATURMANGFALD Er planframlegget vurdert i høve: <ul style="list-style-type: none"> • Kapittel II i naturmangfaldlova og i høve prioriterte artar og utvalde naturtypar? • Biologisk mangfald? • Viltområde/ vilttrekk? • Gyteplassar/ oppvekstområde/ kantsoner? 	☐	☐	
16	STRANDSONE OG VASSDRAG <ul style="list-style-type: none"> • Er tiltaket innanfor 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag? • Er det fastsett byggjegrense mot sjø, jf. pbl § 1-8 (3)? • Er tiltaket avklara i overordna plan? • Er det gjennomført kartlegging av strandsona eller sona langs vassdraget (strandsonanalyse)? 	☐	☐	
17	KULTURMINNE Er det utført vurderingar og dokumentasjon av: <ul style="list-style-type: none"> • Automatisk freda kulturminne? • Vedtaksfreda kulturminne? • Verneverdige bygningar og miljø? • SEFRAK-registrerte bygningar (bygde før 1940)? 	☐	☐	
18	ENERGILØYSINGAR Er planframlegget vurdert i høve: <ul style="list-style-type: none"> • Energiforsyning? • Energibruk? • Bruk av fornybar energi? 	☐	☐	

	<ul style="list-style-type: none"> • Fjernvarme og liknande? • Klimatilhøve? 	☐	☐	
19	VATN, AVLAUP OG OVERVASSHANDTERING Er planframlegget vurdert i høve: <ul style="list-style-type: none"> • Vassforsyning? • Avlaupsløysing? • Handtering av overvatn? 	☐	☐	
20	RENOVASJON Er planframlegget vurdert i høve: <ul style="list-style-type: none"> • Tilkønst for renovasjon? • Miljøstasjon/ henteplass for avfall? 	☐	☐	
21	LANDBRUK/ JORDVERN Er planframlegget vurdert i høve: <ul style="list-style-type: none"> • Omdisponering av landbruksareal? • Arealrap/ arrondering og drift for landbrukseigedomane? • Langsiktig produksjonspotensiale for landbruksareala? • Konsekvensar og miljømessige ulemper for tilgrensande landbruksareal som kan medføra restriksjonar på drifta? • Avveging mellom omsyn til jordvern i høve andre samfunnsinteresser? 	☐	☐	
22	ØKONOMISKE KONSEKVENSA FOR KOMMUNEN <ul style="list-style-type: none"> • Medfører tiltaket kommunal overtaking av vegar? • Medfører tiltaket kommunal overtaking av VA-anlegg? • Medfører tiltaket trong for opprusting eller nyanlegg av kommunal infrastruktur utanfor planområdet? • Er det sett rekkjefølgjekrav for gjennomføring av infrastrukturtiltak? 	☐	☐	

23	EIGEDOMSINNGREP <ul style="list-style-type: none"> • Er eigedomstilhøva kartlagt? • Medfører planen inngrep på andre sin eigedom? • Er det inngått avtale i høve inngrepa? 	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
24	UNIVERSELL UTFORMING OG FOLKEHELSE <ul style="list-style-type: none"> • Er planframlegget vurdert med omsyn til universell utforming og tilgjenge? • Er planframlegget vurdert med omsyn til mogleg verknader på generell folkehelse i området? 	☐ ☐	☐ ☐	
25	ANNA (eigne vurderingar) <ul style="list-style-type: none"> • • 	☐ ☐	☐ ☐	

7. Sjekkliste ROS-analyse

Plannamn og -id.:	
Utført av:	
Dato:	
Underskrift:	

1. I omtalen av sannsyn skal følgjande inndelingar nyttast:
 - a) For flaum-/flaumskredfare skal gjentaksintervalla i § 7-2 i byggt teknisk forskrift leggjast til grunn (største nominelle årlege sannsyn 1/20, 1/200 eller 1/1000).
 - b) For skredfare skal gjentaksintervalla i § 7-3 i byggt teknisk forskrift leggjast til grunn (største nominelle årlege sannsyn 1/100, 1/1000 eller 1/5000).
 - c) For annan type risiko skal det i omtalen nyttast omgrepa “Lite sannsynleg”, “Mindre sannsynleg”, “Ganske sannsynleg”, “Svært sannsynleg”.
2. I omtalen av konsekvensar skal følgjande inndeling nyttast: “Ufarleg”, “Ein viss fare”, “Farleg”, “Kritisk” og “Katastrofalt”.
3. Klimaendringar med auka temperatur, auka totalnedbør, hyppigare ekstremvêr m.v., kan påverke framtidige risiko knytt til hendingane nemnt i tabellen nedanfor. Denne moglege endringa i risiko skal omtalast i dei deler av tabellen der dette er naturleg.
4. Det må gå fram kva ekspertise/kompetanseorgan som er brukt i analysearbeidet.
5. Alle aktuelle referansar må gå fram (kart, fagrapportar, notat m.v.).
6. Tiltrådte tiltak for å følgje opp funn må gå fram – t.d. bruk av arealføremål (pbl. § 12-5), omsynssoner (pbl. § 11-8 og 12-6), føresegner til planen (pbl. § 12-7).

Uønskt hending	Aktuelt?	Sannsyn	Konse- kvens	Samla risiko	Kommentar/tilta k
Natur- og miljøforhold					
<u>Er området utsett for, eller kan planen/tiltaket medføre risiko eller auka påkjenningar for:</u>					
• Snø- eller steinskred/-sprang?					
• Flodbølger som følgje av skred?					
• Kvikkleire eller anna ustabilitet?					
• Flaum/flaumskred?					
• Overvatn?					
• Radon?					

• Skog-/lyngbrann?					
• Stormflo?					
• Vind?					
• Sårbar flora?					
• Verneområde?					
• Vassdragsområde?					
• Kulturminne/-miljø?					
Verksemdsrisiko					
<u>Er det i området:</u>					
• Anlegg/verksemder som kan utgjere ein risiko?					
• Lager med farlege stoff (væsker, gassar, eksplosiv mv)?					
<u>Medfører planen/ tiltaket:</u>					
• Anlegg/verksemder som kan utgjere ein risiko?					
• Lagring av farlege stoff (væsker, gassar, eksplosiv mv)?					
• Auka risiko eller andre påkjenningar for sårbare bygg, infrastruktur, aktivitetar?					
Forureining					
<u>Er det i området:</u>					
• Fare for akutt forureining?					
• Permanent forureining?					
• Støy og støv (industri, trafikk m.v.)?					
• Forureina grunn?					
• Høgspenlinjer?					
• Anlegg for avfallsbehandling?					
<u>Medfører planen/tiltaket:</u>					
• Fare for akutt forureining?					
• Fare for permanent					

forureining?					
• Støy og støv?					
• Høgspenlinjer?					
• Anlegg for avfallsbehandling?					
Beredskap					
<u>Er det i området:</u>					
• God tilkomst for utrykkingskøyretøy?					
• Tilstrekkeleg sløkkevasskapasitet?					
<u>Medfører planen/tiltaket:</u>					
• Behov for nye/auka beredskapstiltak (brann, helse m.v.)?					
Infrastruktur					
<u>Er området utsett for, eller kan planen/tiltaket medføre auka risiko for:</u>					
• Trafikkulykker?					
• Manglande kapasitet i kraftforsyninga?					
• Manglande kapasitet i tele-/ dataforsyninga?					
• Manglande kapasitet i VA-system?					
Andre forhold					
• Fare for sabotasje/terror?					
• Fare for annan kriminalitet?					
• Vatn med fare for usikker is?					
• Terrengformasjonar som utgjer spesiell fare (stup, skrentar m.v.)?					
• Gruver, opne sjakter, steintippar m.v.?					

8. Utforming av planomtale

1. Samandrag:
 - Kort skildring av føremålet med planarbeidet, dei viktigaste verknadane og problemstillingane osv.
2. Bakgrunn:
 - avklare kven som fremjar planen og på vegne av kven
 - kort om føremålet med den nye planen
 - eventuelle politiske vedtak som ligg til grunn for oppstart
 - eventuelt andre tilhøve som er ein del av bakgrunnen for planarbeidet
3. Planprosess:
 - oppstartsmøte; dato
 - melding om oppstart; utsending, frist
 - avklaringar med offentlege mynde
 - medverknad; frivillige organisasjonar, partar, naboar og liknande
 - eventuelt om saksgangen så langt – til dømes undervegsmøte
4. Planstatus og rammer for arbeidet:
 - overordna arealplanar (fylkesplan/delplanar, kommuneplanen sin arealdel, kommunedelplan) - kva planstatus har området i overordna plan
 - gjeldande reguleringsplanar for området og reguleringsplanar som eventuelt heilt eller delvis skal erstattast
 - kommunale vedtekter, til dømes parkeringsvedtekter
 - planarbeid som er i gang i nærleiken og som kan ha innverknad på saka
 - eventuelt andre planar eller tilhøve som vedkjem planarbeidet
 - alle eigedomar i planområdet skal takast med (eventuelt liste opp i vedlegg)
 - eigedomstilhøve som kan komplisere gjennomføringa av planen
 - andre relevante opplysningar som har med eigedomstilhøva å gjere
5. Planområdet – dagens situasjon:
 - lokalisering i kommunen
 - eksisterande busetnad og historikk
 - veg- og trafikktilhøve, inkl. kollektivtransport og parkering
 - terreng, landskap, vegetasjon
 - området grøenstruktur/ friområde, areal til leik
 - grunntilhøve, mogeleg ureining og skadeleg radonførekomst
 - negative miljøpåverknader (støy, støv, elektromagnetisk stråling m.m.)
 - natur og kultur
 - eventuelle verneinteresser
 - eventuelt anna

6. Skildring av planframlegget.
 - skildring av planframlegget
 - grunngjeving for valde løysningar

7. Verknader av planframlegget:
 - skildring og vurdering av forventa verknader planframlegget vil få for ulike interesser og omsyn (ROS-analyse kan inngå her).
 - gjere greie for oppfølging av krava i kapittel II i Naturmangfaldlova
 - skildring av eventuelle avbøtande tiltak

8. Konsekvensutgreiing:
 - gjeld planar som skal ha konsekvensutgreiing etter KU – forskrifta
 - analysegrunnlaget må vere med i planskildringa, sjølv rapporten / rapportane som vedlegg

9. Innkomne merknader til melding om oppstart:
 - Kortfatta resymé av kvar einskild merknad.
 - Kommentar og vurdering av merknadane. Det er spesielt viktig å grunngje kvifor ein eventuelt ikkje har imøtekome eller kan imøtekomme ynskje og krav som er komne inn ved førehandsvarslinga.

10. Avsluttande kommentar

9. Innhald i føresegner

Reglane for bruk av føresegner i reguleringsplan finn ein i § 12-7. Meir utfyllande om føresegner finn ein i MD sin reguleringsplanrettleiar kapittel 6, sjå

www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/reguleringsplanveileder/6-bestemmelser.html?id=622399

Generelt om føresegner

Ein reguleringsplan skal kunne gje direkte grunnlag for byggesakshandsaming, og føresegnene er med på å fastlegge tilhøve som det ikkje er mogleg eller føremålstenleg å fastlegge i plankartet. Dette kan gjelde:

- vilkår for bruk eller forbod mot bruk for å fremje eller sikre målet med reguleringa
- nysansere reguleringsføremål
- krav om rekkefølge for gjennomføring av tiltak (rekkefølgeføresegn)
- styring av visse former for bruk, som ferdsel, aktivitet og verksemd i planområdet

Føresegnene skal samsvare med plan- og bygningslova sitt føremål om ei samordna samfunnsplanlegging. Føresegnene opnar difor for å kunne sette vilkår for arealbruken i reguleringsområdet også med omsyn til tilstøytande areal og dei interesser som totalt sett knyt seg til dei områda det gjeld.

Rammer for innhald i og utforming av føresegnene

Føresegner kan berre brukast som heimel for forbod eller påbod innanfor planen si avgrensing. Unntaket er rekkefølgeføresegner som også kan gjelde tilhøve utanfor planområdet.

Føresegnene kan og bør nyttast til å klargjere den rettslege tydinga av dei ulike føremåla, symbola, bygningane, anlegga og tiltaka som er vist på planen. Eksempel kan vere at hus-symbol som vert vist i plankartet ikkje vert juridisk bindande for plassering av hus før dette er sagt i føresegnene.

- For å unngå for stort tolkingsrom bør føresegner vere skrivne i “skal-form”.
- Generelle føresegner kan fastsetjast for fleire føremål, for eksempel når det gjeld å få eit heilskapleg grep på estetikk og utforming av tiltaket.
- Det skal ikkje takast inn lovbestemte krav (frå andre lover) i føresegnene. Slike krav kan omtalast på annan måte i plansaken, for eksempel i planomtalen. Sidan plankart og føresegner gjeld saman, skal teksten vera så konkret at ein unngår tolkingstil:
 - Grenseverdiar skal vere eintydige
 - Krav som vert stilt skal vere absolutte og ikkje basert på skjøn
 - Det skal vera konkrete, talfesta mål og avgrensingar på tilhøve som ikkje går fram av plankartet
 - Samanhengen mellom plankart og føresegner skal vere sjølvforklarande

Ein reguleringsplan gjeld i utgangspunktet regulering av fysiske omgjevnader. Det er likevel ein vid heimel etter Pbl § 12-7 til å stille vilkår for planen. Kravet til slike vilkår er at dei skal fremje føremålet med planen, inkludert at dei kan rettast mot verksemd og aktivitetar som motverkar dei omsyna planen skal ivareta.

Det kan ikkje gjevast føresegner om:

- Økonomiske tilhøve, pliktar, rettar eller krav om avgifter.
- Regulering av den økonomiske drifta. Det kan likevel setjast vilkår som avgrensar verksemda si karakter og utføring. Eksempel er restriksjonar for å hindre unødige miljøulempar i form av støy, støv og lukt.
- Regulering av privatrettslige forhold.
- Dekning av kostnader til opparbeiding eller andre tiltak, om rett for det offentlege til å legge vassleidning, kloakk m.v. over privat grunn eller om etablering av velforeining.
- Kven som skal utføre tiltaka i planen som byggherre eller ansvarshavande.
- Pålegg om skjøtselsplikt.
- Avgrensingar i private sitt høve til sal og bortfeste av eigedom.
- Tilhøve som er i strid med **byggeforskriftene** sine reglar om måling av bygningshøgde og grad av utnytting. Det er likevel enkelte reglar i byggeforskriftene som kan fråvikast i regulering, f.eks. § 29-4 om høgde, plassering og naboavstand.
- Tilhøve som utvidar, innskrenkar eller endrar høvet til å gje dispensasjon.
- Regulering av ferdsel. Der det har samband med føremålet er det likevel visse moglegheiter for regulering av ferdsel. Ein kan tenkje seg dette i regulerte friluftsområde der det må stillast særskilte vilkår for å sikre føremålet med planen.

Endring av føresegner

Endring av føresegner kan få konsekvensar som vert så omfattande at endringa ikkje kan gjennomførast som ei mindre endring. Avgjerande er kva konsekvensar endringa får for planen sin heilskap. Endring i føresegner kan gje innhaldsmessige endringar som medfører endring av plankart. Dette vil krevje ny planprosess. Samstundes kan endring berre i føresegner vere vesentlege, t.d. endring av etasjetal frå 2 til 3 etasjar.

10. Universell utforming (UU)

	FORSLAGSSTILLAR	KOMMUNE
FASE 1 OPPSTARTSMØTE	Skal kunne seie noko om korleis UU er tenkt ivareteke i planarbeidet	Kommunen avklarar korleis dei vil UU skal takast inn i planarbeidet
		Informere og rettleie om relevante råd, utval og organisasjonar
		Informere tiltakshavar om lovverk, handbøker, nettressursar etc.
FASE 2 PLANOPPSTART	Gjere merksam på vesentlege følgjer for tilgjenge og bruk ved realisering av planen	
	Sikre at alle relevante råd, utval og interesseorganisasjonar får melding om oppstart	
FASE 3 PLANUTVIKLING	Sikre at UU vert ein integrert del av planløysingane. Det er særleg viktig at ein legg vekt på UU i høve infrastruktur og overordna løysingar.	
	Nytte rekkjefølgjeføresegner aktivt	
	Utforme planmaterialet i ei lettlest og forståeleg form, eigna for internett. Merk at UU også omfattar sjølve plan-dokumenta og planprosessen!	

<p>FASE 4</p> <p>OFFENTLEG ETTERSYN</p>		<p>Sjå til at skrift, illustrasjonar, plankart etc. er lett å lese og forstå</p> <p>Tydeleggjere UU i saksutgreiinga der dette er naudsynt for å få gode attendemeldingar på utfordringane.</p> <p>Sikre at alle relevante råd, utval og organisasjonar får kjennskap til planen og vert trekte inn i arbeidet.</p> <p>Sjå til at høyringa vert tilpassa alle, t.d. folkemøte i lokale med god tilgang, teleslynge etc.</p>
<p>FASE 5</p> <p>POLITISK SLUTT- HANDSAMING</p>		<p>Ved vesentlege endringar som følgje av omsyn til UU skal planframlegget sendast til ny 2. gangs handsaming.</p>
<p>FASE 6</p> <p>ADMINISTRATIV SLUTT- HANDSAMING</p>		<p>Planframlegget vert kunngjort. Sjå til at interesseorganisasjonar og andre som ivareteke UU blir informert og gjevne høve til å klage.</p>

11. Råd for grønstruktur i bustadområde

Grønstruktur kan ha underføremåla naturområde, turdrag, friområde og parkar, med ulik grad av storleik og opparbeiding. Grønstruktur er meir enn vegetasjon. Det er også stein og berg, våte og tørre parti. Godt klima er ikkje berre sol, det kan og vere skugge. Det er viktig med balanse mellom dei ulike elementa. Grønstruktur er med på å regulere lokalklima, filtrere luft, stoppe og "knuse" vind og drenere kaldluftsig.

1. La terreng og naturtilhøve vere med å bestemme kvar du legg hus, veg og andre anlegg. Grønstrukturen bør sjåast på som ein del av naudsynt infrastruktur og vere med å legge premissane for utforming av planen.
2. Ta i bruk dei ressursane som er i planområdet. Eit område kan ha kvalitet utan opparbeiding. Skogholt og liknande kan integrerast i planområdet slik dei er. Kontakt med andre grøntområde av ulik opparbeidingsgrad utanfor planen vil auke kvaliteten på grøntområda innanfor planen.
3. Ved planlegging og opparbeiding av grønstruktur må ein tenkje kvalitet. Dei skal vera inviterande, utfordrande og aktiviserande, ikkje repeterande og monotone. Kvalitet kan redusere arealbehovet ved at areala vert meir "effektive".
4. Sjå dei ulike elementa i samanheng og plasser friområdet slik at dei kan opparbeidast i samband med opparbeiding av annan infrastruktur som t.d. veg. Ein kan då få eit godt leikeområde sentralt i bustadområdet, til reduserte kostnader.
5. Leikeområde, særleg for små born, skal leggjast sentralt i feltet og med godt innsyn frå bustadane. Då vil foreldre føle det trygt at ungane oppheld seg der.
6. Arealet skal vera variert og tilpassa både små og store born, med rom for både roleg opphald og støyande aktivitet. Ein kan og tenkje fleire små friområde tilrettelagt for ulike aktivitetar, med naturleg samanheng og som utfyller kvarandre.
7. Leikeområde kan leggjast i nærleik til og som del av tilkomstveg i bustadområde (jf. vegtype A1 "Atkomstveger i boligområder" i vegnormalen.) Men då må biltrafikk tydeleg underordnast leiken slik at sikkerheit og støytilhøve vert ivaretekne.
8. Eit areal treng ikkje nødvendigvis vera stort for å ha kvalitet. Til dømes kan eit lite område vera eigna for balleik så lenge arealet er flatt, har eigna underlag og har mål, sportsvegg, basketballkorg eller liknande.
9. Private areal og fellesareal kan og vera ein del av grønstrukturen i eit område. Ein må då sjå private, felles og offentlege grøntområde i samanheng.

12. Utarbeiding av planar med Novapoint Arealplan

Denne skildringa gjeld både kommuneplanar, kommunedelplanar, områdereguleringar og detaljreguleringar.

1. Les inn SOSI-fil med grunnlagsdata eller eksisterande plan i ei teikning. Bruk funksjonen *“Novapoint – Kart – Tegn kart fra filer”*.
2. Lag ei arbeidsteikning som består av dei linjene som skal inngå i arealplanen, eks. eigedomsgrenser. Pass på å kopiere linjene frå kartgrunnlaget, IKKJE teikn ny linje opp på eksisterande linjer – då er det lett at linjene ikkje vert identiske.
3. Konstruer senterlinje eller hent senterlinje frå eit vegprosjekt. Hugs krav til tangering mellom elementa på senterlinja. Bruk funksjonen *“Arealplan – Veg / Veganlegg – Konstruer veg”*

Tilpass vegen til arealplanen med kantlinjer som er parallelle – bruk *“Tegn ut parallelle linjer i Konstruer veg”*. Pass på at du berre har brot der føremålsgrænse møter føremålsgrænse og ingen andre stader. Vegar som er eksisterande og som det ikkje skal gjerast noko med skal ikkje ha senterlinje.

Konstruer snuplassar/ busshaldeplassar/ parkeringsplassar og hjørneavrundingar i avkjørsler og kryss.

4. Sett aktiv plantype og SOSI – versjon med funksjonen *“Arealplan – Planfremstilling – velg plantype”*.
5. Bruk funksjonen *“Arealplan – Linjer – Tegn/endre linje”* til å kode alle føremålsgrænsene. Bruk *“Endre”* og vel så linjene som skal vere føremålsgrænser.

Lag resterande reguleringslinjer ved å nytte funksjonen *“Tegn / endre linje og kopier”*. Om du treng brot andre stadar enn i føremålsgrænse bruk AutoCAD sine redigeringsfunksjonar eller AutoCAD Map Civil 3D og *“Drawing Cleanup”*. Oppskrift på bruk av Drawing Cleanup finn du her:

http://wikinova.info/doku.php/no:np:area_planning:faq:drawing_cleanup

Det kan vere doble linjer der linjene er regulert forskjellig, dvs føremålsgrænse og grænse for restriksjon kan ligge oppå kvarandre, men to føremålsgrænser skal aldri ligge oppå kvarandre.

6. Definer formåla med funksjonen *“Arealplan - Bygging av Formål – Sett ut formålstekst og egenskaper”*. Hugs å huke på SOSI eigenskapane før du peikar på innsettingspunktet for teksten. Det er viktig at innsettingspunktet til føremålsteksten er på innsida av grænsene for føremålet.

Ynskjer du fleire føremål av same type kan du nytte AutoCADs COPY-funksjon og kopiere føremålsteksten inn i fleire område.

Når du er klar til å leggje på farge kan du enkelt kople til enkelte eller alle føremålstekster til grenser. Bruk funksjonane *“Arealplan – Bygging av formål – Koble alle formålstekster til grenser”* når du har små til mellomstore planar. Har du veldig store planer bruk funksjonen *“Arealplan – Bygging av formål – Koble en eller fleire formålstekster til grenser”* og vel ut dei føremåla som skal koplast til grensene. Pass på å zoome slik at alle føremålsgrensene som skal koplast er innanfor utsnittet du har zooma inn på.

7. Om du vil endre på område kan du gjere endringane på grensene med vanlige AutoCAD redigeringsfunksjonar, og så oppdatere føremålet med funksjonen *“Arealplan – Redigere formål – Oppdater formål automatisk”*.
8. Funksjonen *“Arealplan – Redigere formål - Søk etter formål i teikninga”* gir deg ein enkel måte å liste ut alle formåla i teikninga. Den listar både føremål som er kopla til, og som ikkje er kopla til. Du kan redigere eigenskapane til føremåla direkte i denne funksjonen. Teikninga zoomar automatisk til det føremålet du har valt i lista.
9. Bruk funksjonen *“Arealplan – Redigere formål – Endre eigenskaper”* for å endre eigenskapar og påskrift. Dersom du treng ein føremålstype som ikkje fins, må du bruke ...annet, f.eks. Anna byggeområde. Føremåla som har “anna” som namn har ein ekstra SOSI-eigenskap som heiter ..BESKRIVELSE. Her skriv du inn kva føremålet ditt er.
10. Definer alle omsynssoner og føresegnsoner på tilsvarande måte som dei andre føremåla. Der grenser for ulike soner skal vere identiske med føremålsgrense bruk funksjonen *“Arealplan – Linjer – Tegn / endre linje og Kopier”*. Pass på å sette rett sonetype på linjene for at dei automatiske koplingsfunksjonane skal fange dei opp. Bruk funksjonen *“Arealplan – Linjer – Rediger eigenskaper på linje”*.
11. Legg inn alle andre linjer med styrande funksjonar. Bruk funksjonen *“Arealplan – Linjer – Tegn / endre linje og Aktiver og Endre”*.
12. Legg inn symbol, målelinjer, tekst og andre detaljar i planen.
Bruk funksjonane *“Arealplan – Symbol – Tegn”* for å legge inn symbol.
Bruk AutoCADs funksjon DIMENSION for å leggja målelinjer på t.d. vegbreidder. Bruk funksjonen *“Arealplan – Linjer – Legg eigenskaper på målelinjer”* for å kode dei som målelinjer.

Supplerande tekst utover den teksten som vert skriven via funksjonen *“Sett ut formålstekst og eigenskaper”* skal skrivast på med AutoCADs MTEXT. Bruk funksjonen *“Arealplan – Tekst – Legg til teksttema”* for å kode teksten etter gjeldande regelverk.

13. Før eksport til SOSI bruk funksjonen "*Arealplan – Bygging av formål – Frakoble alle formålstekster fra grenser*". Bruk funksjonen "*Drawing Cleanup*" i AutoCAD Map eller Civil 3D for å rydde kvar linjetype for seg for å oppfylle reglane til linjetopologi i SOSI. Oppskrift på bruk av Drawing Cleanup finn du her:
http://wikinova.info/doku.php/no:np:area_planning:faq:drawing_cleanup
14. Lag planen si avgrensing på same måte som andre reguleringslinjer. Bruk funksjonen "*Arealplan – Linjer – Tegn/endre linje og Kopier*" og peik på ytre føremålsgrænse. Planen si avgrensing må ikkje vere eit lukka polygon, men det er ofte ein føremun i høve plotting av planen. Hugs at den ytre føremålsgrænse og planen si avgrensing SKAL liggja oppå kvarandre, dei skal helst også ha dei same knekkpunkta. Legg så på planflate med eigenskapar som plan-id, plannamn, planstatus osv.
15. Pass på å kople alle føremålstekster til grenser og bruk funksjonen "*Arealplan – Eksport – Plan til SOSI*" for å generere ei SOSI-fil av planen. Fyll ut med alle naudsynte eigenskapar for SOSI-fila.
16. Bruk f.eks. SOSI Vis og SOSI Kontroll for å sjekke planen før den vert sendt til kommunen. Eventuelle feil skal rettast opp i teikning før ein eksporterer den til ny SOSI-fil. Ein god regel om det er feil i topologien, som t.d. gap, er å kople frå føremål – rette opp linjetopologien – kople føremål til grenser og så eksportere på nytt til SOSI.

Du finn nyttig informasjon om Novapoint Arealplan på denne linken:

http://www.wikinova.info/doku.php/no:np:area_planning:start

Utarbeidd av Kristin Lysebo, Produktleiar Novapoint Arealplan, kristin.lysebo@vianova.no

13. Sjekkliste for materiale som skal leverast:

Ved 1. gongs handsaming

- Plankart i avtalt (fil-)format
- Planomtale med ROS-analyse og reguleringsføresegner i avtalt (fil-)format
- Kopi av dokument brukt ved kunngjering og melding av oppstartsvarsel
- Planstartvarsel, kopi av kunngjering og brev til grunneigarar og fagmynde
- Kopi av innspel og innkomne merknader til planoppstart

Etter 2. gongs handsaming

- Plankart i avtalt (fil-)format
- Planomtale med ROS-analyse og reguleringsføresegner i avtalt (fil-)format
- Eventuelle juridisk bindande illustrasjonar

Tilleggsmateriale som blir kravd i nokre saker

Gjennom planprosessen kan det syne seg behov for ulike typar materiale:

- Illustrasjonsplan
- Terrengprofilar/snitt
- Lengdeprofilar for vegar
- Illustrasjonar
- Analyse av sol- og skuggetilhøve
- Ulike fagrapportar
- Renovasjonsteknisk plan
- Eventuelle avtalar _____

KRAV TIL DOKUMENTA (sjå også del 3: “Vedlegg spesielt for Sogndal kommune”):

Kartgrunnlag

- Kartkoordinatar
- Oppdaterte eigedomsgrenser og -nummer
- Eventuelle behov for oppmåling er klarert med kommunen

SOSI-standard

- Samsvar med gjeldande SOSI-standard
- Vedlagt dokumentasjon på feilfri SOSI-kontroll

Linesymbol

- Planens yttergrense
- Føremålgrense
- Byggegrense

- Regulert tomtegrense
- Regulert senterlinje veg
- Omriss av eksisterande utbygging som inngår i planen
- Utbygging som er føresett fjerna
- Måle- og avstandsliner (vegbreidde, avstand byggegrense, frisikt)
- Skråningsutslag og/eller støttemurar

Tekst og talverdi

- Reguleringsføremaal (på land og i sjø) og underføremaal
- Arealet eller området sin storleik i dekar (daa)
- Vegnamn
- Tomtenummer
- Terrenghøgder på alle koter
- Vegbreidder og -høgder
- Kurveradiar for alle vegar (talverdi)
- Avstand frå senterline/vegkant til byggegrense
- Grad av utnytting og ev. tal etasjar

TEIKNFORKLARING

- Tittelfelt i samsvar med rettleiar frå Miljøverndepartementet
- Tittelfelt med felt for revisjonar
- Samsvar med symbol- og fargebruk på plankartet
- Plannamn godkjent av kommunen
- Plan-ID gjeve av kommunen

SLUTTMERKNADER

Forslagsstillar er kjent med at materiale som ikkje oppfyller krava, vil verta returnert. Sjekklista er gjennomgått av forslagsstillar i samband med utarbeiding av planframlegget.

UNDERSKRIFT.

<p>.....</p> <p>Plannamn / id nummer</p> <p>.....</p> <p>Forslagstillar, dato</p>

14. Erklæring om dekking av kostnader til fornminneundersøking

Gjeld:.....

(planens tittel og plannummer)

Underskrivne tek på seg å dekke alle eventuelle kostnader med fornminneundersøkingar som er naudsynte for å få handsama ovannemnde plan fram til endeleg vedtak.

.....

stad / dato

.....

underskrift

15. Adresseliste aktuelle høringspartar

	Adresse	e-post	Kommentar
Offentlege fagetatar			
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2, 6863 LEIKANGER	fmsfpost@fylkesmannen.no	Oversendinga kjem fram til alle aktuelle avdelingar ved oversending til postmottak
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2, 6863 LEIKANGER	postmottak.sentraladm@sfj.no	Oversending til postmottak vert fordelt til kulturavdelinga og plan og samfunn (PSA). PSA vil ha ansvar for samordning med andre aktuelle avdelingar.
Statens vegvesen	Askedalen 4, 6863 LEIKANGER	firmapost-vest@vegvesen.no	Samferdsleavdelinga hjå FK har overteke ansvaret for fylkesvegane. I høve det vegplanfaglege på reguleringsplannivå, vil det framleis vere Statens vegvesen som skal vere høringsinstans.
NVE, Region vest	Naustdalsvn 1B 6801 FØRDE	rv@nve.no	
Kystverket vest	Postboks 1502, 6025 Ålesund	post@kystverket.no	
Fiskeridirektoratet region vest	Postboks 185, 5804 BERGEN	postmottak@fiskeridir.no	
Direktoratet for mineralforvaltning	Pb. 3021 Lade, 7441 TR.HEIM	mail@dirmin.no	

Energi, tele			
Sognekraft	Postboks 3, 6891 VIK I SOGN	post@sognekraft.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Sunnfjord Energi AS	Postboks 123, 6801 FØRDE	firmapost@sunnfjordenergi.no	Innanfor aktuelt geografisk område

Sogn og Fjordane Energi, SFE	Bukta, 6823 SANDANE	post@sfe.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Telenor servicesenter for nettutbygging	Postboks 7150, 5020 BERGEN	sfn@telenor.com	Gir som regel ikkje uttale men ønskjer å motta høyringar for oversikta sin del

Transport			
Firda Billag AS	Postboks 204, 6802 FØRDE	post@firda-billag.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Fjord1 Sogn billag	Postboks 67, 6851 SOGNDAL	sognbillag@fjord1.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Fjord 1 Nordfjord Ottadalen	Hegrevegen 8, 6783 STRYN	nordfjord-ottadalen@fjord1.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Fjord 1 Fylkesbaatane	Strandavegen, 6900 FLORØ	fylkesbaatane@fjord1.no	

Renovasjon			
Sunnfjord Miljøverk – SUM	Einestølen, 6800 FØRDE	post@sum.sf.no	Innanfor aktuelt geografisk område
Nordfjord miljøverk, NOMIL	Postboks 224, 6821 SANDANE	post@nomil.no	Innanfor aktuelt geografisk område
SIMAS	Amla, 6854 KAUPANGER	post@simas.no	Innanfor aktuelt geografisk område

Jordbruk, fiskeri			
Sogn og Fjordane Bondelag	Postboks 153, 6801 FØRDE	sogn.fjordane@bondelaget.no	
Sogn og Fjordane Fiskarlag	Postboks 173, 6701 MÅLØY	Sogn.fjordane@fiskarlaget.no	
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, FHL	Pb 5471 Majorstuen, 0305 OSLO	Firmapost@fhl.no	

Eigedom			
Biskopen i Bjørgvin	Pb 1960, 5817 BERGEN	bjoergvin.bdr@kyrkja.no	
Opplysningsvesenets fond, <i>festekontrakter</i>	Advokatfirmaet Harris, pb 4115 Sandviken, 5835 Bergen	postmottak@harris.ovf.no	Advokatfirmaet Harris er tenesteleverandør for oppgaver knytt til administrasjon av festekontrakter
Opplysningsvesenets fond, <i>skog og utmarksressurser</i>	Norskog, Pb 123 Lilleaker, 0283 OSLO	firmapost@norskog.no	Norskog er teneste- leverandør for oppgaver knytt til skog og utmarksressursar
Statskog SF	Pb. 63 Sentrum, 7801 NAMSOS	post@statskog.no	

Natur og friluft			
Forum for natur og friluftsliv FNF, Sogn og Fjordane	Sognefjordvegen 40, 6863 LEIKANGER	sognogfjordane@fnf-nett.no	Paraplyorganisasjon, dekkjer dei fleste organisasjonane innanfor interessefeltet
Naturvernforbundet Sogn og Fjordane	v/Lin Hjelmeland, Bjørnadikje3, 6800 Førde	l-hjelme@online.no	
Sogn og Fjordane turlag	Postboks 10, 6801 FØRDE	sogturla@online.no	
Norges Jeger og fiskerforbund Sogn og Fjordane	Rygg, 6823 SANDANE	sognogfjordane@njff.org	
Syklistenes Landsforening, regionansvarlig	Rune Gjøs, Åsdalsveien 34 B, 1166 OSLO	rune.gjos@syklistene.no	

Universell utforming, born og unge og folkehelse	Det kan vere ulike måtar å organisere dette arbeidet på i kommunane, ta kontakt med aktuell kommune for meir opplysningar		
Kommunalt eldreråd			
Kommunalt ungdomsråd			Eventuelt barnerepresentanten
Kommunalt råd for funksjonshemma			Eventuelt folkehelsekoordinator
Norges Handikapforbund Nord Vest	Fabrikkveien 13, 6415 MOLDE	nhf@nhf.no	
Norges Blindeforbund	Hans Blomgate 10, 6900 FLORØ	sogn.og.fjordane@blindeforbundet.no	

Lista er ikkje uttømande, men dekkjer etatar og organisasjonar som er aktuelle i mange saker.

3. Vedlegg spesielt for Sogndal kommune

1. Krav til digitale plandata ved innsending av planforslag

Med heimel i plan- og bygningslova § 2-1 og kart- og planforskrifta § 7, krev Sogndal kommune at alle forslag til reguleringsplanar, inkl. område- og detaljregulering, samt forslag til mindre endring i reguleringsplan, skal konstruerast og leverast i digital form.

Følgjande digitale plandata skal leverast til kommunen, i tillegg til analogt planmateriale:

- Digitalt plankart i SOSI-format (siste gjeldande versjon, per d.d. 4.3)
- Loggfil frå SOSI-kontroll som dokumenterer at SOSI-fila er feilfri.
- Pdf-filer: endeleg vedteke plankart med teiknforklaring (målestokk 1:1000 i tilsvarande A-format), endeleg vedteken planomtale, endeleg vedtekne føresegner, teiknforklaring/tittelfelt i A4-format.

Vedtak av planforslag vil ikkje verte kunngjort før desse er levert. Dersom plankartet inneheld vesentlege feil eller manglar vil det bli returnert for vidare omarbeiding.

Digitale plandata skal vere utarbeidd i samsvar med kart- og planforskrifta med rettleiarar, og *Nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister*. Nyttige lenkjer til lovverk og rettleiarar kan finnast på plankartsida til Miljøverndepartementet:

www.regjeringen.no/kartforskriften

Generelle krav til digitale plandata:

- Digitale plankart skal innehalde berre *juridisk bindande* plandata.
- Alle objekt skal ha korrekt temakode for regulerings- og utbyggingsplanar (1201 – 1299). I CAD-programvare skal SOSI-fila strukturast slik at kvart tema ligg på eit eige lag, der namnet på laget er temakoden.
- Alle objekt/temakoder som ikkje utgjer sjølve planen (grunnkart/basiskart, tittelfelt, hjelpeliner, rutenett og anna) skal ikkje vere med i SOSI-fila. Eventuelt kan desse leverast på ei eiga fil.
- Teiknforklaring/tittelfelt skal leverast i digitalt format (PDF). Teiknforklaring/tittelfelt skal forklare alle reguleringsføremål, juridiske liner og andre symbol som utgjer sjølve planen.
- Dersom det er ynskjeleg å vise fleire detaljar enn det som er juridisk bindande, må det lagast illustrasjonsplan(-ar) i tillegg til plankartet. Desse kan leverast i digital form på eigne filer.

Krav til konstruksjon:

- Planen skal ha ein topologisk datastruktur (flater og topologi må vere etablert).
- Planen skal konstruerast etter geometriske prinsipp:
 - Rettlina skal tangere boge i kurvepunkt
 - Vegkantar skal vere parallellforskyvingar av senterlina
- Vegbreidde og radiar (dei faktisk konstruerte måla) skal leggest inn som RpPåskrift (tema 1280).
- Plangrensa (RpGrense, tema 1201) skal samanfalle eksakt med føremålsgrenser (RpFormålGrense, tema 1202) i ytterkant av planen.
- Ingen liner med same temakode skal liggje dobbelt.
- Føremålsgrenser skal danne eit kontinuerleg lappeteppe innanfor plangrensa. Alle areal skal ha eit føremål (ingen opne felt mellom føremålsflater). Føremålsgrense mellom to føremål skal vere berre éi line.
- Det skal ikkje vere objekt som punkt, liner, flater eller tekst utafor plangrensa.
- Ved regulering i fleire vertikale nivå, skal alle vertikalnivåa leverast på separate filer.

Krav til grunnlagsdata:

- Planen skal vere kartfesta i same koordinatsystem som dei utleverte grunnkarta (EUREF89, UTM-sone 32).
- Grunnkart for produksjon av digitale plankart skal ha uttaksdato ikkje eldre enn 6 mnd., rekna frå dato for innsending av endeleg planforslag.

Forfatta av Sogndal kommune v/plan og næring, 18.10.2011

Underteikna har gjort seg kjend med dei krava som vert stilt i dokumentet.

Dato _____

Sign. _____

Sogndal kommune

Sign. _____

Forslagsstillar/konsulent

2. Sjekkliste for klimatilpassing

Flaumfare – større vassdrag

- Er det gjort flaumsonekartlegging? Når?
- Kan resultatet av kartlegginga endrast som følgje av
 - auka totalnedbør?
 - oftare intens nedbør?
 - større nedbørsmengder på dagar med intens nedbør?
- Kan auka havnivå endre på resultatet av kartlegginga (fare for kombinasjon av stormflo og flaum)?

Flaumfare – bekkar og mindre elvar med bratt fall

- Har det vore flaum ved tidlegare hendingar med intens nedbør?
- Kan forholda endrast av
 - auka totalnedbør?
 - oftare intens nedbør?
 - større nedbørsmengder på dagar med intens nedbør?
- Er flaumutsette bekkar lagt i røyr?
- Har det vore endringar i arealbruken omkring elvar og bekkar som gjer at dei må finne andre løp ved flaum?
- Vil den aktuelle utbygginga og arealbruken endre moglegheiten for å finne andre løp?

Avløp

- Har det vore problem med kapasiteten i avløpssystema ved tidlegare hendingar med intens nedbør?
- Har det vore problem tilbakeslag? Kan forholda endrast p.g.a
 - auka totalnedbør?
 - oftare intens nedbør?
 - større nedbørsmengder på dagar med intens nedbør?
- Kan auka havnivå gi problem for avløpsanlegg (tilbakeslag)?

Havnivå/stormflo

- Har det vore problem med stormflo?
- Kan auka havnivå lage problem, eller forsterke eksisterande problem?

Skred/erosjon

- Har det vore problem med jordskred, snøskred eller flaumskred?
- Kan forholda endrast som følgje av
 - auka totalnedbør?
 - oftare intens nedbør?
 - større nedbørsmengder på dagar med intens nedbør?
- Har det vore problem med erosjon langs elv og sjø?
- Kan auka flaumfare og havnivåstiging endre forholda ?

Infrastruktur (utanom vatn og avløp):

- Kan auka fare for utfall av kritisk infrastruktur endre risiko- og sårbarheitstilhøve for det aktuelle området?

Slagregn

- Kan området vere sårbart for auka fare for slagregn?

3. Sjekkliste for naturmangfaldlova §§ 8 til 12

Korleis gjere vurderingar og synleggjere dei miljørettslege prinsippa?

Det er viktig at skildring og vurdering av prinsippa knytt til naturmangfald etter naturmangfaldlova (NML) og plan- og bygningslova (PBL), vert gjort samla der det er naturleg.

Det vil kome fleire rettleiarar om naturmangfaldlova som er relevante for planhandsaminga. Vidare vil det kome ein ny rettleiar om konsekvensutgreiing av overordna planar, der naturmangfaldet vil verte omtalt.

Følgjande sjekklister/ hugselister kan vera nyttige for bruk av naturmangfaldlova §§ 8 til 12 i kommunal planlegging:

Naturmangfaldlova § 8 om kunnskapsgrunnlaget:

Kunnskapen skal primært vera basert på eksisterande og tilgjengeleg kunnskap, både vitskapeleg og erfaringsbasert, og skal leggjast til grunn tidleg i planprosessen. Det skal gå fram av vurderinga om krava til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt. Dette vil leggje føringar for vurdering av resten av prinsippa.

Sentrale tema	Kjelder på Internett
Kva økosystem, naturtypar eller artar vert råka av planen?	Direktoratet for naturforvaltning WMS
Kva effektar vil planen ha på økosystem, naturtypar og arter?	
Korleis er tilstanden for dei aktuelle økosystema, dvs. utviklinga i tal på lokaliteter av naturtypar og bestandar på landsbasis og på staden, jf. mellom anna naturindeksen?	Naturindeks for Norge
Ligg det føre faglege rapportar og utgreiingar om naturmangfald i det aktuelle planområdet, skal denne informasjonen nyttast.	
Ligg det føre erfaringsbasert kunnskap (frå lokalsamfunnet, kommunar og andre myndigheiter) om det aktuelle planområdet, skal denne informasjonen nyttast. Foreiningar og organisasjonar har ofte mykje kunnskap.	Norsk Botanisk Forening Norsk Zoologisk Forening Norsk Ornitologisk Forening
Vil planen påverke trua og nær trua artar på <i>Norsk raudliste for artar 2010</i> ?	Raudlista og artsportalen
Vil planen påverke trua og nær trua naturtypar på <i>Norsk raudliste for naturtypar 2011</i> ?	Naturtypebasen

Vil planen påverke utvalde naturtypar eller prioriterte artar?	Raudlista og artsportalen Naturtypebasen
Vil planen påverke verneområde, nærområde til verneområde, marine verneområde eller verna vassdrag (jf. verneplan for vassdrag)?	Naturbase Direktoratet for naturforvaltning WMS
Vil planen påverke tilstanden i vassførekomstar?	Vannmiljø
Vil planen påverke utvalde kulturlandskap?	Naturbase
Vil planen påverke miljøregistreringar i skog?	Miljøregistrering i skog
Vil planen påverke inngrepsfrie naturområde (INON)?	INON i Norge
Vil planen påverke område eller naturtypar som er spesielt verdifulle for naturmangfaldet?	Naturbase
Er det kunnskapsmangel? Kva er det vi eventuelt manglar kunnskap om?	

NML § 8 må sjåast i samanheng med:

- PBL § 4-2, første og andre ledd. Av første ledd heiter det mellom anna at alle planar etter lova skal skildre føremål og hovudinnhald i planen, samt verknader planen vil få for ulike interesser.
- PBL § 1-1, fjerde ledd som seier at *"konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives"*. Dette omfattar også naturmangfald.
- Forskrift om konsekvensutgreiingar (FOR 2009-06-26 nr 855) § 9 første ledd, og vedlegg III første ledd bokstav b.

Naturmangfaldlova § 9 om føre-var-prinsippet:

- Sjølv om ein har henta inn kunnskap slik det vert kravd etter § 8, kan det vera at denne kunnskapen ikkje er tilstrekkeleg til å vite kva verknader avgjerdsla har for naturmangfaldet. Føre-var-prinsippet i § 9 kjem då til nytte.
- Prinsippet medfører at forvaltninga skal ta *"sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet"* ved avgjerdsla.
- Dess meir usikkerheit det er om verknaden av avgjerdsla på naturmangfaldet, jo meir skal ein vektleggje prinsippet. Likeeins skal ein vektleggje prinsippet mindre dess meir sikker kunnskap ein har om verknadane på naturmangfaldet.
- Fylkesmannen skal, ut i frå fagleg vurdering og kunnskap om området, forsøke å anslå sannsynet for å påverke verdifullt naturmangfald og effekten av planen på desse verdiane - sjølv der det ikkje er tilstrekkeleg kunnskap om økosystem, naturtypar og artar, og verknadane planen vil få for desse.

Naturmangfaldlova § 10 om prinsippet om samla belastning:

- Kva eksisterande tiltak eller bruk påverkar økosystem, naturtypar og arter?
- Kva framtidige tiltak og bruk i økosystemet, av dei ein har oversikt over, kan utgjere ein påverknad på naturtypar og artar?
- Kva vil den samla belastninga (effekten) av planen vera, det vil seie eksisterande tiltak og bruk, planframlegget og framtidige tiltak og bruk?
- Manglar vi kunnskap om planen sin verknad (effekt) på samla belastning for økosystem, naturtypar og artar?

NML § 10 må sjåast i samanheng med PBL § 4-2 første og andre ledd, om *"planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området"*, og om konsekvensutgreiingar for nærare bestemte planar (jf. forskrift om konsekvensutredningar, vedlegg III andre og fjerde ledd).

Naturmangfaldlova § 11 - Prinsippet om at kostnadane ved miljøskadar skal berast av tiltakshavar:

- Kostnader ved å hindre eller avgrense skade omfattar alle kostnader ved tiltak for førebygging eller istandsetjing. Her kan det også liggja kostnader for å skaffe ny kunnskap.
- Kostnader for å hindre eller avgrense skade kan også vera kostnader til overvaking av miljøtilstanden i området kring ei tilleten verksemd og naturmangfald verksemda kan ha effekt på.

NML § 11 er ikkje ein sjølvstendig påleggsheimel, og vilkår i plansaker må heimlast i PBL § 11-9 nr. 8, § 12-7 nr. 12 eller § 14-5. Der ein er i tvil om kor langt heimelen i plan- og bygningslova går, vil NML § 11 tydeleggjere moglegheita til å utgreie eller klargjere konsekvensar for naturmangfald, og til å sette eventuelle vilkår knytt til naturmangfald.

Naturmangfaldlova § 12 - Prinsippet om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar:

- Kva alternative lokaliseringar for tiltaket er vurdert, og kva er konsekvensane for naturmangfaldet for desse alternativa?

NML § 12 må sjåast i samanheng med:

- Pbl § 4-1 andre ledd første punktum om *"hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger"*.
- PBL § 4-2 andre ledd om konsekvensutgreiingar for nærare bestemte planar, jf. forskrift om konsekvensutredningar, vedlegg III sjette ledd om *"hvilke alternativer som er vurdert"*.
- PBL § 11–11 nr. 1 og 2, som seier at ein i arealplanen kan gje føresegner om lokalisering av bygg og anlegg til landbruk og reindrift, og til lokalisering av spreidd bustad-, fritids- eller næringsbygg og anna busetnad.